

ZESZYTY NAUKOWE WYŻSZEJ SZKOŁY PEDAGOGICZNEJ W BYDGOSZCZY
STUDIA PSYCHOLOGICZNE 1981 z. 2

IWONA BOMBA
LUDWIKA KRZYWAŃSKA
WSP Bydgoszcz

PROBLEMATYKA PERCEPCJI ŻYCIA - DONIESIENIE Z BADAŃ

1. Uwagi wstępne

W 1979 r. przeprowadzono szereg badań dotyczących problematyki percepcji życia. Badania prowadzone były pod kierunkiem H. Kaji i w oparciu o założenia teoretyczne oraz metodologię opracowaną przez tego autora a także A. Klimentowskiego. Jest znaną powszechnie prawdą, że doradzanie w problemach życia wymaga znajomości całokształtu jego uwarunkowań. Można także założyć, że jednym z czynników, od których zależy rodzaj oraz intensywność przeżywania życia jest jego percepcja. H. Kaja wykazał to w prowadzonych pod swoim kierunkiem badaniach, obejmujących percepcję zadań poradnictwa życia i określonych na podstawie czterech problemów życia sformułowanych w koncepcji W. Szewczuka. Preferencję zadań uznano wstępnie za jeden ze wskaźników percepcji problemów życia. Analizy te dostarczały jednak tylko informacji wstępnych i cząstkowych. Należało je poszerzyć i pogłębić. Stąd wynikła koncepcja badań, których fragmentaryczne sprawozdanie obecnie zamieszczamy.

2. Problemy badawcze

Zakres podjętych problemów był szeroki. Pełne ich omówienie przygotowuje H. Kaja w odrębnej publikacji. Tutaj wskażemy na wybrane problemy badawcze.

Problem I - Percepcja życia w kategoriach pojęciowych
"wszechstronnego rozwoju".

Problem oparto na koncepcji teoretycznej przedstawionej przez R. Jezierskiego ¹. Pytania badawcze dotyczyły tego, w jakim stopniu życie ujmowane jest według następujących kategorii aksjologicznych:

- etycznej
- poznawczej
- prakseologicznej
- estetycznej

Problem II - Percepcja życia w kategoriach pojęciowych
"jakości życia".

Założenia problemu oparto na koncepcji teoretycznej opracowanej przez T. Tomaszewskiego ². Pytania badawcze obejmowały zagadnienia związane z preferencją życia ujętego wg następujących kategorii:

- szerokości oraz intensywności przeżyć
- horyzontów poznawczych
- aktywności
- produktywności
- stosunków z innymi ludźmi

3. Metoda

Dla analizy problemów wykorzystano specjalnie przygotowane metody.

Problem I analizowano za pomocą dwóch technik. Pierwszą stanowił H. Kaji "Kwestionariusz Koncepcji Życia". Cztery orientacje aksjologiczne zostały tu opisane za pomocą 40 stwierdzeń o życiu /po 10 stwierdzeń na każdą z orientacji/. Badani wybierali 10 stwierdzeń ich zdaniem najlepiej wyrażających istotę życia, 10 stwierdzeń - najmniej oddających jego istotę, a ponadto każde ze stwierdzeń oceniali w skali 1 - 5 wg stopnia jego prawdziwości. Analizowano dominującą orientację oraz jej wewnętrzną zgodność /porównanie wybra-

nego typu z oceną punktową/.

Drugą technikę opracował A. Klimentowski. Stanowiła ją specjalna "Lista Wartości" obejmująca po 10 wartości odpowiadających każdej orientacji. Badani wybierali 10 wartości, które ich zdaniem cechują życie "najpełniejsze" i niezależnie od tego każdą z wartości oceniali w skali 1 - 7 wg kontinuum: "nie podoba się - podoba się" /zjawisko mirandy/. W ten sposób uzyskiwano informacje dotyczące nie tylko koncepcji sensu życia, ale również jej wydziwisku emocjonalnego.

Problem II analizowano również za pomocą dwóch technik. Pierwszą opracował H. Kaja. Wykorzystano w niej rysunki wserowane na technice F.A.T.-H.Murraya, którym przyporządkowane niedokończone opowiadania. Rysunki i opowiadania /po 2 na każdą kategorię życia/ skomplikowane w ten sposób, że za pomocą specjalnych kategorii oceny można było stwierdzić dominującą orientację co do "jakości życia". Wykorzystano tutaj metodę "sędziów niezależnych".

Technikę drugą opracował A. Klimentowski. Była to kolejna "Lista wartości" obejmująca 50 wartości odpowiadających 5-ciu kategoriom "jakości życia". Została ona tak opracowana, że stanowiła rozwinięcie pierwszej techniki, co daje pewne możliwości analizy "jakości życia" w relacji do orientacji aksjologicznej przyjętej do interpretacji życia. Sposób stosowania tej techniki był analogiczny do sposobu z techniki pierwszej "Listy wartości".

4. Badani

Przebadano 200 uczniów klas VIII w Bydgoszczy /I.Bomba/ oraz 150 pracowników różnych zakładów w Tucholi /L.Krzywańska/ - mówimy o badaniach już opracowanych.

5. Podstawowe rezultaty badań

Odnośnie problemu pierwszego wykazano ogólną dominację orientacji etycznej /58 % - uczniowie, 57 % - dorośli/.

znaczne uaktywnienie orientacji prakseologicznej /24 % - uczniowie, 38,7 % - dorośli/ i bardzo niski poziom orientacji estetycznej /6,4 % - uczniowie, 2,8 % - dorośli/. Wyniki badań według "Kwestionariusza koncepcji życia" wykazały także dość duży odsetek osób ujawniających wewnętrzną niezgodność koncepcji /27,4 % - młodzież, 26,6 % - dorośli/. Podobną strukturę orientacji /z wyjątkiem silniejszego zaakcentowania orientacji poznawczej i estetycznej/ uzyskano stosując "listę wartości". I w tej technice stwierdzono dość duży procent osób wykazujących niezgodność między deklarowaniem wartości a ich emocjonalną akceptacją /25,9 % - młodzież, 42,3 % - dorośli/.

Analiza problemu drugiego /techniką H. Kaji/ wykazała dominowanie orientacji percypującej życie w kategoriach "jakości": aktywności /43,7 % - młodzież, 42,2 % - dorośli/, produktywności/35,6 % - dorośli, 14,4 % - młodzież/. Zaakcentowana została również kategoria "stosunków z innymi ludźmi". Minimalnie natomiast zwracano uwagę na kategorię "szerokości i intensywności przeżyć".

Podobny układ rezultatów otrzymano stosując technikę A. Klimentowskiego. I tutaj pojawiła się dość duża /39,3 % - ogółem/ niezgodność między deklarowaniem wartości a ich emocjonalną akceptacją.

Przedstawione tu w znacznym skrócie wyniki badań wskazują na to, że percepcja życia u badanych nie zawsze odpowiada koncepcjom zakładanym przez cele wychowania, jest po części sprzeczna logicznie i cechuje się pewnym stopniem dezintegracji poznawczo-emocjonalnej, co pozwala wnioskować w sprawie poziomu internalizacji wartości.

W świetle tych wstępnych wyników badań okazuje się, że pogląd H. Kaji, iż poradnictwo życia powinno mieć charakter światopoglądowy, jest poza względami teoretycznymi uzasadniony również praktycznie /celami wychowawczymi/.

PRZYPISY

- ¹ R. Jezierski: Wszechstronny rozwój osobowości jako cel polityki oświatowej, "Psychologia Wychowawcza" 1970, nr 3, s. 309-322.
- ² T. Tomaszewski: Rozwój wszechstronny i ukierunkowany, "Psychologia Wychowawcza" 1976, nr 3, s. 297-308.

THE PROBLEM OF LIFE PERCEPTION - THE RESEARCH REPORT

Summary

The research on life theory by H. Kaja combines several problems. In our report we present only a part of analysis of the results of the performed research. The achieved results point logical and cognitive emotional incoherence of life perception. The results show that the importance of life guidance is crucial.

DIE PROBLEMATIK DER WAHRNEHMUNG DES LEBENS - EIN BERICHT
AUS DER FORSCHUNG

Zusammenfassung

Die Forschungen über die Lebenstheorie von H. Kaja, erfassen eine Reihe von Probleme. In diesem Bericht, wir präsentieren nur ein fragment der analysen der Untersuchungsergebnisse.

Die erhaltene Endergebnisse zeigen an, auf die logische und forschung emotionelle nichtkohärenz der Perzeption des Lebens.

Sie weisen an, das die Waage der beratung der Weltanschauung, sehr wesentlich ist.